

ΔΙΑΤΑΞΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)

της 2ας Δεκεμβρίου 2010*

Στην υπόθεση C-334/09,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, που υπέβαλε το Verwaltungsgericht Meiningen (Γερμανία) με απόφαση της 12ης Αυγούστου 2009, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 24 Αυγούστου 2009, στο πλαίσιο της δίκης

Frank Scheffler

κατά

Landkreis Wartburgkreis,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Arabadjiev, πρόεδρο τμήματος, A. Rosas (εισηγητή) και P. Lindh, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

γενικός εισαγγελέας: Υ. Bot
γραμματέας: A. Calot Escobar

κρίνοντας ότι πρέπει να αποφανθεί με αιτιολογημένη διάταξη, σύμφωνα με το άρθρο 104, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα,

εκδίδει την ακόλουθη

Διάταξη

- ¹ Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των άρθρων 1, παράγραφος 2, και 8, παράγραφοι 2 και 4, της οδηγίας 91/439/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 29ης Ιουλίου 1991, για την άδεια οδηγήσεως (ΕΕ L 237, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2006/103/ΕΚ του Συμβουλίου, της 20ής Νοεμβρίου 2006 (ΕΕ L 363, σ. 344, στο εξής: οδηγία 91/439).
- ² Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ του F. Scheffler, Γερμανού υπηκόου, κατόχου αδειάς οδηγήσεως κατηγορίας Β που εκδόθηκε στην Πολωνία, και του Landkreis Wartburgkreis (στο εξής: Landkreis) σχετικά με την απόφαση του τελευταίου να του αρνηθεί το δικαίωμα να κάνει χρήση της αδειάς του οδηγήσεως επί του εδάφους της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας.

Το νομικό πλαίσιο

Η κανονιστική ρύθμιση της Ενώσεως

- 3 Κατά την πρώτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 91/439, η οποία κατάργησε την πρώτη οδηγία 80/1263/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 4ης Δεκεμβρίου 1980, περί καθιέρωσης κοινοτικής αδειάς οδηγήσεως (ΕΕ ειδ. έκδ. 13/010), από 1ης Ιουλίου 1996:

«[...] είναι ευκαταίω, για τους σκοπούς της κοινής πολιτικής μεταφορών και για να βελτιωθεί η ασφάλεια της οδικής κυκλοφορίας καθώς και για να διευκολυνθεί η κυκλοφορία των προσώπων που εγκαθίστανται σε κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο στο οποίο εξετάστηκαν για να πάρουν άδεια οδηγήσεως, να υπάρχει κοινοτικό υπόδειγμα των εθνικών αδειών οδηγήσεως που θα αναγνωρίζεται αμοιβαία από το κράτη μέλη χωρίς υποχρέωση αλλαγής».

- 4 Στην τέταρτη αιτιολογική σκέψη της ίδιας οδηγίας αναφέρονται τα εξής:

«[...] προκειμένου να υπάρξει ανταπόκριση στις επιτακτικές ανάγκες της οδικής ασφάλειας, είναι αναγκαίος ο καθορισμός ελάχιστων προϋποθέσεων για τη χορήγηση της αδειάς οδηγήσεως».

5 Η τελευταία αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 91/439 διευκρινίζει:

«[...] πρέπει, για λόγους ασφαλείας της οδικής κυκλοφορίας, να μπορούν τα κράτη μέλη να εφαρμόζουν τις εθνικές τους διατάξεις όσον αφορά την ανάκληση, αναστολή ή ακύρωση της αδείας οδηγήσεως, σε κάθε κάτοχο αδείας οδηγήσεως που διαμένει πλέον κανονικά στο έδαφός τους».

6 Το άρθρο 1 της εν λόγω οδηγίας ορίζει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη εκδίδουν τις εθνικές άδειες οδηγήσεως ακολουθώντας το κοινοτικό υπόδειγμα που περιγράφεται στο παράρτημα I ή Ia, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας. [...]

2. Τα κράτη μέλη αναγνωρίζουν αμοιβαία τις άδειες οδηγήσεως που εκδίδουν.

3. Όταν ο κάτοχος αδείας οδηγήσεως της οποίας η ισχύς δεν έχει λήξει αποκτά την κανονική του διαμονή σε κράτος μέλος άλλο από εκείνο που εξέδωσε την άδεια, το κράτος μέλος υποδοχής μπορεί να υπάγει τον κάτοχο της αδείας στις εθνικές διατάξεις που ρυθμίζουν τη διάρκεια ισχύος της αδείας, τον ιατρικό έλεγχο, τη φορολογία, και να αναγράφει επάνω στην άδεια τα στοιχεία που είναι απαραίτητα για τη διαχείρισή της.»

7 Κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1, της ίδιας οδηγίας:

«Η χορήγηση της αδειάς οδηγήσεως υπόκειται στις ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) επιτυχία σε δοκιμασία ελέγχου των ικανοτήτων και της συμπεριφοράς και σε δοκιμασία ελέγχου των γνώσεων, καθώς και πλήρωση των απαιτήσεων υγείας σύμφωνα με τις διατάξεις των παραρτημάτων II και III.

β) κανονική διαμονή ή απόδειξη της σπουδαστικής ιδιότητας επί διάστημα τουλάχιστον έξι μηνών στην επικράτεια του κράτους μέλους που χορηγεί την άδεια οδηγήσεως.»

8 Κατά το άρθρο 7, παράγραφος 5, της οδηγίας 91/439:

«Το ίδιο πρόσωπο μπορεί να είναι κάτοχος μόνο μίας αδειάς οδηγήσεως την οποία έχει εκδώσει ένα κράτος μέλος.»

9 Το άρθρο 8, παράγραφοι 2 και 4, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας αυτής προβλέπει τα εξής:

«2. Με την επιφύλαξη της αρχής της εδαφικότητας όσον αφορά την ισχύ των ποινικών και αστυνομικών διατάξεών του, το κράτος μέλος κανονικής διαμονής μπορεί να εφαρμόσει στον κάτοχο αδειάς οδηγήσεως η οποία έχει εκδοθεί από άλλο κράτος μέλος, τις εθνικές του διατάξεις όσον αφορά τον περιορισμό, την αναστολή, την αφαίρεση ή την ακύρωση του δικαιώματος οδηγήσεως και, ενδεχομένως, να προβεί, για τους σκοπούς αυτούς, σε αντικατάσταση της αδειάς αυτής.

[...]

4. Ένα κράτος μέλος μπορεί να αρνηθεί να αναγνωρίσει σε πρόσωπο στο οποίο εφαρμόζεται, στο έδαφός του, ένα από τα μέτρα που αναφέρονται στην παράγραφο 2, την ισχύ αδειάς οδήγησης που έχει εκδώσει άλλο κράτος μέλος.»

- 10 Το άρθρο 9, πρώτο εδάφιο, της εν λόγω οδηγίας διευκρινίζει ότι ως «κανονική διαμονή» νοείται «ο τόπος όπου ένα πρόσωπο διαμένει συνήθως, δηλαδή επί 185 τουλάχιστον ημέρες κατά ημερολογιακό έτος, λόγω προσωπικών ή επαγγελματικών δεσμών, ή, όταν πρόκειται για άτομο χωρίς επαγγελματικούς δεσμούς, λόγω προσωπικών δεσμών, που συνεπάγονται στενή σχέση του με τον τόπο όπου κατοικεί».
- 11 Το άρθρο 12, παράγραφος 3, της οδηγίας 91/439 ορίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη αλληλοβοηθούνται στην εφαρμογή της παρούσας οδηγίας και ανταλλάσσουν, εάν χρειαστεί, πληροφορίες για τις άδειες που καταγράφουν.»

Η εθνική νομοθεσία

- 12 Η σχετική εθνική κανονιστική ρύθμιση προκύπτει από την κανονιστική απόφαση για την πρόσβαση των ιδιωτών στην οδική κυκλοφορία (κανονιστική απόφαση περί αδειάς οδήγησης) [Verordnung über die Zulassung von Personen zum Straßenverkehr (Fahrerlaubnis-Verordnung)], της 18ης Αυγούστου 1998 (BGBl. 1998 I, σ. 2214), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό της 14ης Ιουνίου 2006 (BGBl. 2006 I, σ. 1329, στο εξής: FeV), και από τον νόμο για την οδική κυκλοφορία (Straßenverkehrsgesetz), όπως εφαρμόζεται στη διαφορά της κύριας δίκης (BGBl. 2006 I, σ. 1958, στο εξής: StVG).

Η νομοθεσία περί αναγνώρισεως των αδειών οδηγήσεως που εκδίδονται από άλλα κράτη μέλη

- 13 Ως προς την αναγνώριση των αδειών οδηγήσεως που εκδίδονται από άλλα κράτη μέλη, το άρθρο 28, παράγραφοι 1, 4 και 5, της FeV ορίζει τα εξής:

«1) Οι κάτοχοι αδειάς οδηγήσεως ισχύουσας εντός της [Ευρωπαϊκής Ενώσεως] ή του [Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου] (στο εξής: ΕΟΧ), οι οποίοι έχουν την συνήθη διαμονή τους κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1 ή 2, στη Γερμανία δικαιούνται –υπό την επιφύλαξη του περιορισμού που προβλέπεται στις παραγράφους 2 έως 4– να οδηγούν τα οχήματά τους στη χώρα αυτή εντός των ορίων των δικαιωμάτων που τους απονέμονται. Οι όροι που συνδέονται με τις αλλοδαπές άδειες οδηγήσεως επίσης τηρούνται στη Γερμανία. Οι διατάξεις της παρούσας κανονιστικής ρυθμίσεως έχουν εφαρμογή σ' αυτές τις άδειες οδηγήσεως, με την επιφύλαξη αντιθέτων διατάξεων.

[...]

4) Το δικαίωμα που αναφέρεται στην παράγραφο 1 δεν ισχύει για τους κατόχους αδειάς οδηγήσεως της [Ενώσεως] ή του ΕΟΧ:

[...]

3. των οποίων η άδεια οδηγήσεως αφαιρέθηκε στη Γερμανία με προσωρινή ή τελεσίδικη δικαστική απόφαση ή με αμέσως εκτελεστή ή μη δυνάμενη να προσβληθεί απόφαση της διοικητικής αρχής· στους οποίους, με μη δυνάμενη να προσβληθεί

απόφαση η αρμόδια διοικητική αρχή αρνήθηκε να χορηγήσει άδεια οδήγησης· ή των οποίων η άδεια οδήγησης δεν έχει αφαιρεθεί απλώς και μόνο διότι εν τω μεταξύ είχαν παραιτηθεί από αυτήν,

[...]

5) Το δικαίωμα χρησιμοποίησης στη Γερμανία αδειάς οδήγησης εκδοθείσας σε χώρα της [Ενώσεως] ή του ΕΟΧ βάσει μιας εκ των αποφάσεων της παραγράφου 4, σημεία 3 και 4, χορηγείται κατόπιν αιτήσεως όταν έχουν εκλείψει οι λόγοι για τους οποίους αφαιρέθηκε, ή απαγορεύθηκε να ζητηθεί, το δικαίωμα οδήγησης. [...]

Η νομοθεσία περί αφαίρεσης του δικαιώματος χρησιμοποίησης της αδειάς οδήγησης

¹⁴ Το άρθρο 3, παράγραφοι 1 και 2, του StVG προβλέπει τα εξής:

«1. Αν κάποιος δεν έχει την ικανότητα οδήγησης, η αρμόδια αρχή για τη χορήγηση της αδειάς οδήγησης οφείλει να την αφαιρέσει από αυτόν. Όταν πρόκειται για αλλοδαπή άδεια οδήγησης, η αφαίρεση –ακόμη και αν γίνει βάσει άλλων διατάξεων– ισοδυναμεί με έκπτωση από το δικαίωμα χρησιμοποίησης της αδειάς οδήγησης στη Γερμανία. [...]

2. Η άδεια οδήγησης λήγει με την αφαίρεσή της. Όταν πρόκειται για αλλοδαπή άδεια οδήγησης, η αφαίρεση επιφέρει την εξάλειψη του δικαιώματος οδήγησης στην ημεδαπή. [...]

¹⁵ Δυνάμει του άρθρου 46, παράγραφος 1, της FeV, με το οποίο τίθεται σε εφαρμογή το άρθρο 3 του StVG, σε περίπτωση που αποδειχθεί ότι ο κάτοχος αδειάς οδήγησης δεν είναι ικανός να οδηγεί οχήματα, η αρμόδια για τη χορήγηση αδειών οδήγησης

υπηρεσία υποχρεούται να του αφαιρέσει το δικαίωμα οδήγησης. Κατά την παράγραφο 5 του εν λόγω άρθρου 46, «στην περίπτωση που η άδεια αυτή έχει εκδοθεί στην αλλοδαπή, με την αφαίρεσή της παύει να ισχύει το δικαίωμα οδήγησης οχημάτων στην ημεδαπή».

Η νομοθεσία περί ικανότητας οδήγησης

¹⁶ Ως προς την ικανότητα οδήγησης, το άρθρο 11 της FeV, με τίτλο «Ικανότητα», διευκρινίζει:

«1) Οι αιτούντες τη χορήγηση αδειάς οδήγησης πρέπει να πληρούν τους από σωματικής και πνευματικής απόψεως αναγκαίους προς τούτο όρους. Οι όροι αυτοί δεν πληρούνται, ιδίως, σε περίπτωση κάποιας από τις ασθένειες ή τα φυσικά ελαττώματα που προβλέπονται στα παραρτήματα 4 ή 5, λόγω των οποίων αποκλείεται η ικανότητα ή η περιορισμένη ικανότητα οδήγησης αυτοκίνητων οχημάτων. [...]

2) Αν υπάρχουν πραγματικά περιστατικά που δικαιολογούν ενδιασμούς ως προς τις σωματικές ή διανοητικές δυνατότητες του αιτούντος τη χορήγηση αδειάς οδήγησης, οι αρμόδιες για τη χορήγηση αδειών οδήγησης αρχές μπορούν να διατάξουν την προσκόμιση ιατρικής γνωματεύσεως από τον ενδιαφερόμενο, προκειμένου να εκδώσουν απόφαση σχετική με τη χορήγηση ή παράταση της ισχύος αδειάς οδήγησης ή με την επιβολή περιορισμών ή όρων. [...]

3) Η προσκόμιση γνωματεύσεως επισήμως αναγνωρισμένου φορέα ελέγχου της ικανότητας οδήγησης (γνωμάτευση ιατρού ψυχολόγου) μπορεί να διαταχθεί προκειμένου να αρθούν οι αμφιβολίες ως προς την ικανότητα οδήγησης για τους προβλεπόμενους στην παράγραφο 2 σκοπούς [ιδίως]

[...]

4. σε περίπτωση σοβαρών ή επανειλημμένων παραβάσεων του κώδικα οδικής κυκλοφορίας ή εγκλημάτων που σχετίζονται με την οδική κυκλοφορία ή με την ικανότητα οδήγησης [...]

ή

5. κατά την εκ νέου χορήγηση της αδειάς οδήγησης,

[...]

- β. όταν η αφαίρεση της αδειάς οδήγησης στηρίζεται σε κάποιον από τους λόγους του σημείου 4.

[...]

8) Σε περίπτωση που ο ενδιαφερόμενος αρνηθεί να εξετασθεί ή δεν προσκομίσει εμπροθέσμως στην αρμόδια για τις άδειες οδήγησης αρχή τη γνωμάτευση που αυτή ζήτησε, η αρμόδια αρχή δικαιούται με την απόφασή της να κρίνει τον ενδιαφερόμενο ανίκανο προς οδήγηση. [...]

¹⁷ Το άρθρο 13 της FeV, με τίτλο «Ικανότητα σε περίπτωση προβλημάτων λόγω καταναλώσεως οινοπνεύματος», παρέχει στις αρμόδιες αρχές την εξουσία να διατάσσουν, σε ορισμένες περιπτώσεις, την προσκόμιση της γνωματεύσεως ιατρού ψυχολόγου, προκειμένου να λάβουν απόφαση σχετική είτε με την έκδοση ή την παράταση της ισχύος μιας αδειάς οδήγησης είτε με την επιβολή περιορισμών ή όρων όσον αφορά το δικαίωμα οδήγησης. Αυτό ισχύει ιδίως στην περίπτωση που, σύμφωνα με ιατρική γνωμάτευση ή βάσει ορισμένων περιστατικών, υπάρχουν ενδείξεις υπερβολικής

καταναλώσεως οινοπνεύματος ή έχουν διαπραχθεί επανειλημμένως οδικές παραβάσεις υπό την επήρεια οινοπνεύματος.

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

- ¹⁸ Ο F. Scheffler αποτέλεσε αντικείμενο πολλών εγγραφών στο κεντρικό μηχανογραφικό μητρώο λόγω διαφόρων ποινικών αδικημάτων, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται εκείνο που διέπραξε στις 11 Μαρτίου 2000, οδηγώντας χωρίς άδεια οδηγήσεως και σε κατάσταση μέθης, με περιεκτικότητα οινοπνεύματος στο αίμα 1,94 g ανά λίτρο.
- ¹⁹ Έχοντας φθάσει το ανώτατο όριο των 18 βαθμών ποινής που έχει κάθε άδεια οδηγήσεως στη Γερμανία, λόγω των αδικημάτων αυτών, ο F. Scheffler παραιτήθηκε στις 29 Φεβρουαρίου 2000 από τη γερμανική άδεια οδηγήσεως που του είχε χορηγηθεί στις 28 Φεβρουαρίου 1986.
- ²⁰ Στις 5 Αυγούστου 2004, ο F. Scheffler κατέθεσε αίτηση εκδόσεως νέας αδειάς οδηγήσεως, η οποία απορρίφθηκε με απόφαση της 17ης Φεβρουαρίου 2005, με την αιτιολογία ότι αυτός δεν συμμορφώθηκε προς τη διαταγή του Landkreis να προσκομίσει γνωμάτευση ιατρού ψυχολόγου σχετικά με την ικανότητά του για οδήγηση.
- ²¹ Στις 15 Οκτωβρίου 2004, ο F. Scheffler απέκτησε πολωνική άδεια οδηγήσεως στην οποία αναγράφεται τόπος κατοικίας στην Πολωνία. Το διαβατήριό του περιέχει βεβαίωση περί διαμονής στην επικράτεια της Πολωνίας για περίοδο έξι μηνών.

- 22 Το Landkreis έλαβε γνώση της χορηγήσεως πολωνικής αδειας οδηγήσεως στον F. Scheffler τον μήνα Μάρτιο του 2006, με την ευκαιρία οδικού ελέγχου.
- 23 Στις 13 Απριλίου 2006, ο F. Scheffler ζήτησε από το Landkreis την αναγνώριση του δικαιώματος να κάνει χρήση της πολωνικής αδειας του οδηγήσεως επί του γερμανικού εδάφους. Στις 26 Απριλίου 2006, αυτός προσκόμισε γνωμάτευση σχετικά με την ικανότητά του για οδήγηση, την οποία εξέδωσε το Κέντρο Τεχνικού Ελέγχου Οχημάτων (TUV) Thüringen eV, με ημερομηνία 1 Νοεμβρίου 2004, και η οποία βασιζόταν σε εξέταση της 18ης Οκτωβρίου 2004.
- 24 Κατά το αιτούν δικαστήριο, η έκθεση αυτή διατύπωνε αρνητική γνωμάτευση ως προς την ικανότητα οδηγήσεως του F. Scheffler λόγω των προηγουμένων γεγονότων όσον αφορά την οδήγηση σε κατάσταση μέθης του τελευταίου, βασιζόμενη κατ' ουσίαν στο γεγονός ότι, με τη διαπιστωθείσα στις 11 Μαρτίου 2000 τιμή περιεκτικότητας οιοπνεύματος στο αίμα 1,94 g ανά λίτρο, αποδεικνυόταν κατάχρηση οιοπνεύματος και ότι ο F. Scheffler δεν είχε ξεπεράσει τις παλιές του συνήθειες ως προς την κατανάλωση οιοπνεύματος.
- 25 Με έγγραφο της 23ης Μαΐου 2006, το Landkreis διέταξε τον F. Scheffler να υποβάλει, το αργότερο έως την 1η Αυγούστου 2006, νέα γνωμάτευση με σκοπό τον έλεγχο της ικανότητάς του για οδήγηση.
- 26 Με έγγραφο της 3ης Αυγούστου 2006, η αρμόδια για την οδική κυκλοφορία πολωνική αρχή, η οποία στις 15 Οκτωβρίου 2004 είχε χορηγήσει στον F. Scheffler άδεια οδηγήσεως, ανακοίνωσε ότι ο τελευταίος, αφού ενημερώθηκε για τις ενδεχόμενες επαπειλούμενες ποινικές κυρώσεις, δήλωσε ότι στη Γερμανία ούτε του κατασχέθηκε η άδειά του οδηγήσεως ούτε του αφαιρέθηκε το δικαίωμα οδηγήσεως.

- 27 Με έγγραφο της 24ης Απριλίου και της 30ής Μαΐου 2007, το Landkreis επανέλαβε την από 23 Μαΐου 2006 διαταγή του προς τον F. Scheffler να προσκομίσει γνωμάτευση σχετικά με την ικανότητά του οδηγήσεως. Έκρινε ότι, λόγω της εκθέσεως της 18ης Οκτωβρίου 2004, νέα πραγματικά περιστατικά είχαν προκύψει μετά από τη χορήγηση της πολωνικής αδειάς οδηγήσεως, της 15ης Οκτωβρίου 2004, τα οποία μπορούσαν να δημιουργήσουν αμφιβολίες ως προς την ικανότητα οδηγήσεως του ενδιαφερομένου. Επιπλέον, στον τελευταίο προσηήπτετο ότι προέβη σε ψευδείς δηλώσεις ενώπιον της πολωνικής αρχής.
- 28 Επειδή ο F. Scheffler αρνήθηκε να προσκομίσει νέα γνωμάτευση σχετικά με την ικανότητά του οδηγήσεως, το Landkreis του αφαίρεσε, με απόφαση της 15ης Αυγούστου 2007 (στο εξής: απόφαση περί αφαιρέσεως), το δικαίωμα να χρησιμοποιεί την πολωνική άδειά του οδηγήσεως επί του γερμανικού εδάφους, διέταξε την άμεση εκτέλεση του σημείου αυτού της αποφάσεώς του και απέρριψε την αίτηση περί αναγνώρισεως του εν λόγω δικαιώματος.
- 29 Η αιτιολογία της αποφάσεως αυτής ήταν κατ' ουσίαν το γεγονός ότι ο F. Scheffler είχε οδηγήσει σε κατάσταση μέθης στις 11 Μαρτίου 2000, με περιεκτικότητα οινοπνεύματος στο αίμα 1,94 g ανά λίτρο, γεγονός το οποίο προκάλεσε αμφιβολίες ως προς την ικανότητα οδηγήσεως του τελευταίου, οι οποίες δεν ήρθησαν με την προσκόμιση γνωματεύσεως. Έπρεπε να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι η γνωμάτευση της 18ης Οκτωβρίου 2004 περιήλθε σε γνώση της διοικήσεως μόλις κατά τον μήνα Απρίλιο του 2006 και ότι ο F. Scheffler είχε αποκρύψει τα στοιχεία αυτά από την αρμόδια πολωνική αρχή. Η ανικανότητα προς οδήγηση είχε ήδη αποδειχθεί βάσει της εν λόγω γνωματεύσεως της 18ης Οκτωβρίου 2004. Η ίδια απόφαση κατέληγε ότι έπρεπε να διαταχθεί η άμεση εκτέλεση αυτής προς το δημόσιο συμφέρον, διότι υπήρχε κίνδυνος ο F. Scheffler να προκαλέσει εκ νέου με τη συμπεριφορά του προβλήματα οφειλόμενα στην κατανάλωση οινοπνεύματος.
- 30 Ο F. Scheffler, στον οποίο η περί αφαιρέσεως απόφαση επιδόθηκε στις 17 Αυγούστου 2007, άσκησε, στις 26 Αυγούστου 2007, ένσταση κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του Thüringer Landesverwaltungsamt. Παράλληλα, υπέβαλε αίτηση αναστολής εκτελέσεως ενώπιον του Verwaltungsgericht Meiningen (διοικητικού δικαστηρίου του Meiningen).

- 31 Με απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 2007, το Thüringer Landesverwaltungsamt απέρριψε την ένσταση που άσκησε ο F. Scheffler κατά της αποφάσεως περί αφαιρέσεως. Την 1η Φεβρουαρίου 2008, ο τελευταίος άσκησε προσφυγή ακυρώσεως κατά της εν λόγω απορριπτικής αποφάσεως ενώπιον του Verwaltungsgericht Meiningen. Ζήτησε την ακύρωση της αποφάσεως περί αφαιρέσεως, όπως αυτή προέκυπτε από την επί της ενστάσεως απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 2007.
- 32 Το προδικαστικό ερώτημα υποβάλλεται στο πλαίσιο της εν λόγω ακυρωτικής διαδικασίας.

Η αίτηση λήψεως προσωρινών μέτρων

- 33 Η αίτηση αναστολής εκτελέσεως της αποφάσεως περί αφαιρέσεως του δικαιώματος οδηγήσεως απορρίφθηκε με διάταξη του Verwaltungsgericht Meiningen της 1ης Οκτωβρίου 2007. Το δικαστήριο αυτό απέρριψε επίσης, με διάταξη της 21ης Νοεμβρίου 2008, την αίτηση που υπέβαλε ο F. Scheffler για τροποποίηση της από 1ης Οκτωβρίου 2007 διατάξεως και αποκατάσταση του ανασταλτικού αποτελέσματος της προσφυγής του.
- 34 Στις 15 Δεκεμβρίου 2008, ο F. Scheffler άσκησε έφεση κατά της διατάξεως της 21ης Νοεμβρίου 2008 ενώπιον του Thüringer Oberverwaltungsgericht (ανώτερου διοικητικού δικαστηρίου του Thüringen), προβάλλοντας ότι η πρόσφατη νομολογία του Δικαστηρίου, ήτοι οι αποφάσεις της 26ης Ιουνίου 2008, C-329/06 και C-343/06, Wiedemann και Funk (Συλλογή 2008, σ. I-4635), καθώς και C-334/06 έως C-336/06, Zerche κ.λπ. (Συλλογή 2008, σ. I-4691), είχε οδηγήσει σε τροποποίηση του εφαρμοστέου εν προκειμένω δικαίου. Κατά τον F. Scheffler, εφόσον πληρούσε την προϋπόθεση της διαμονής κατά τη χορήγηση της πολωνικής αδείας οδηγήσεως, το Landkreis δεν είχε το δικαίωμα να ελέγξει την ικανότητά του οδηγήσεως. Επιπλέον, η γνωμάτευση σχετικά με την ικανότητά του προς οδήγηση δεν αποτελούσε μεταγενέστερη της εν λόγω χορηγήσεως συμπεριφορά δυναμένη να ληφθεί υπόψη δυνάμει

του δικαίου της Ένωσης και ότι η γνωμάτευση αυτή αναφερόταν σε συμπεριφορά η οποία, χρονολογικώς, ήταν προγενέστερη της ημερομηνίας αποκτήσεως της πολωνικής αδειάς οδηγήσεως.

- 35 Με διάταξη της 26ης Μαρτίου 2009, το Thüringer Oberverwaltungsgericht προσέδωσε τελικώς ανασταλτικό αποτέλεσμα στην προσφυγή κατά της αποφάσεως περί αφαιρέσεως του δικαιώματος οδηγήσεως.
- 36 Με τη διάταξή του, το Thüringer Oberverwaltungsgericht κρίνει ότι η γνωμάτευση της 1ης Νοεμβρίου 2004 δεν μπορεί να αποτελεί γεγονός δυνάμενο να απαλλάξει εκ των υστέρων το κράτος μέλος υποδοχής από την υποχρέωσή του αναγνωρίσει. Κατά το δικαστήριο αυτό, το Δικαστήριο κατέδειξε σαφώς, με τη διάταξη της 6ης Απριλίου 2006, C-227/05, Halbritter, ότι υφιστάμενες διαπιστώσεις σχετικά με την ικανότητα οδηγήσεως που στηρίζονται σε γεγονότα προγενέστερα της χορηγήσεως αδειάς οδηγήσεως είναι αντίθετες προς το δίκαιο της Ένωσης, διότι η κατοχή της αδειάς οδηγήσεως που εκδόθηκε από κράτος μέλος πρέπει να θεωρείται ότι αποδεικνύει ότι ο κάτοχος της αδειάς αυτής πληρούσε, κατά την ημερομηνία κατά την οποία η τελευταία του χορηγήθηκε, τις προϋποθέσεις εκδόσεως που προβλέπει η οδηγία 91/439, περιλαμβανομένης της ικανότητας οδηγήσεως. Το αντίθετο θα ίσχυε μόνον αν η γνωμάτευση σχετικά με την ικανότητα οδηγήσεως αναφέρεται σε «συμπεριφορά» του ενδιαφερομένου η οποία είναι μεταγενέστερη της εκδόσεως της αδειάς οδηγήσεως από το άλλο κράτος μέλος (διάταξη Halbritter, προπαρατεθείσα, σκέψη 38). Από τη διατύπωση αυτή προκύπτει σαφώς ότι δεν αφορά την προσκόμιση της γνωματεύσεως αυτήν καθεαυτήν, αλλά παράβαση εκ μέρους του ενδιαφερομένου των κανόνων οδικής κυκλοφορίας.

Η προσφυγή κατά της αποφάσεως περί αφαιρέσεως του δικαιώματος οδηγήσεως

- 37 Στην απόφασή του περί παραπομπής, το Verwaltungsgericht Meiningen επισημαίνει εξ αρχής ότι το Δικαστήριο έχει δεχθεί εξαιρέσεις από την αρχή της ανεπιφύλακτης αμοιβαίας αναγνωρίσεως αδειών οδηγήσεως σύμφωνα με την οδηγία 91/439 μόνο όσον αφορά συγκεκριμένες περιπτώσεις.

- 38 Ειδικότερα, μπορεί να γίνει δεκτή εξαίρεση στην περίπτωση κατά την οποία αποδεικνύεται, βάσει στοιχείων που προκύπτουν από την άδεια οδηγήσεως ή άλλων αδι-αμφισβήτητων στοιχείων προερχομένων από το κράτος μέλος εκδόσεως, ότι, όταν εκδόθηκε η άδεια αυτή, ο κάτοχός της, στον οποίον είχε επιβληθεί μέτρο αφαιρέσεως προηγούμενης αδείας, δεν είχε την συνήθη διαμονή του στο έδαφος του κράτους μέλους εκδόσεως (προπαρατεθείσα απόφαση *Zerche* κ.λπ., σκέψη 70).
- 39 Κατά το αιτούν δικαστήριο, αυτό δεν συμβαίνει εν προκειμένω. Η διαμονή στην Πολωνία του F. Scheffler αναγράφεται στην πολωνική άδεια οδηγήσεως του τελευταίου και δεν υφίσταται καμία αδιαμφισβήτητη πληροφορία προερχόμενη από το κράτος μέλος εκδόσεως η οποία να αναιρεί το γεγονός ότι ο ενδιαφερόμενος είχε τη διαμονή του στην Πολωνία κατά την ημερομηνία της χορηγήσεως της εν λόγω αδείας.
- 40 Επιπλέον, το κράτος μέλος συνήθους διαμονής δεν μπορεί να απαλλάσσεται της υποχρεώσεως αμοιβαίας αναγνώρισεως των αδειών οδηγήσεως και να ασκεί τη δυνατότητα που του αναγνωρίζεται, βάσει του άρθρου 8, παράγραφος 2, της οδηγίας 91/439, να εφαρμόζει στον κάτοχο αδείας οδηγήσεως που εκδόθηκε από άλλο κράτος μέλος τις εθνικές του διατάξεις περί περιορισμού, αναστολής, αφαιρέσεως ή ακυρώσεως της αδείας οδηγήσεως μόνο λόγω συμπεριφοράς του ενδιαφερομένου μεταγενέστερης της χορηγήσεως της αδείας αυτής (διάταξη *Halbritter*, προπαρατεθείσα, σκέψη 38, και απόφαση *Zerche* κ.λπ., προπαρατεθείσα, σκέψη 56) ή ακόμη λόγω «περιστάσεων» που ανέκυψαν μετά την απόκτηση της εν λόγω αδείας (διάταξη *Halbritter*, προπαρατεθείσα, σκέψη 38).
- 41 Κατά το αιτούν δικαστήριο, η αναφερθείσα στην προηγούμενη σκέψη νομολογία συνεπάγεται ότι τα κράτη μέλη είναι εξουσιοδοτημένα, σε κάθε περίπτωση, από το άρθρο 8, παράγραφος 2, της οδηγίας 91/439 να εφαρμόζουν τις εθνικές τους διατάξεις σε ζητήματα ελέγχου της ικανότητας οδηγήσεως και αφαιρέσεως αδειών οδηγήσεως

από τους οδηγούς οι οποίοι, μετά την απόκτηση αδειάς οδηγήσεως εκδοθείσας σε άλλο κράτος μέλος, προκαλούν εκ νέου προβλήματα με τη συμπεριφορά τους επί του εθνικού εδάφους ή δημιουργούν αμφιβολίες ως προς την ικανότητά τους για οδήγηση.

- 42 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει πάντως ότι καίτοι δεν υφίσταται καμία αμφιβολία ότι συντρέχει περίπτωση «συμπεριφοράς» δυναμένης να δικαιολογήσει την εφαρμογή, στο κράτος μέλος συνήθους διαμονής, μέτρων περιορισμού, αναστολής, αφαιρέσεως ή ακυρώσεως κατά την έννοια του άρθρου 8, παράγραφος 2, της οδηγίας 91/439 αδειάς οδηγήσεως η οποία έχει εκδοθεί από άλλο κράτος μέλος, οσάκις ο κάτοχος αυτής της αδειάς, μετά από την έκδοσή της, κατέστη εκ νέου ένοχος πράξεως ή παραλείψεως στον τομέα της οδικής κυκλοφορίας δυναμένης να δικαιολογήσει το συμπέρασμα ότι δεν είναι ικανός προς οδήγηση, εντούτοις, στην υπόθεση της κύριας δίκης, ο F. Scheffler δεν διέπραξε, μετά τις 15 Οκτωβρίου 2004, καμία παράβαση του κώδικα οδικής κυκλοφορίας δυναμένης να αποτελέσει τέτοια «συμπεριφορά», που να μπορεί να ληφθεί υπόψη δυνάμει του δικαίου της Ενώσεως. Υπάρχει μόνον η από 1ης Νοεμβρίου 2004 γνωμάτευση σχετικά με την ικανότητα προς οδήγηση, η οποία συντάχθηκε βάσει της εξετάσεως της 18ης Οκτωβρίου 2004.
- 43 Το αιτούν δικαστήριο δεν μπορεί να συναγάγει από τη νομολογία του Δικαστηρίου, ειδικότερα από την προπαρατεθείσα διάταξη Halbritter, ένδειξη ως προς την απάντηση στο ερώτημα αν, μετά την έκδοση αδειάς οδηγήσεως από άλλο κράτος μέλος, μόνο παράβαση του ενδιαφερομένου όσον αφορά την οδική κυκλοφορία παρέχει στο κράτος μέλος συνήθους διαμονής το δικαίωμα να λάβει μέτρα κατά του κατόχου της εν λόγω αδειάς, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 8, παράγραφος 2, της οδηγίας 91/439.
- 44 Κατά το αιτούν δικαστήριο, δεν αποκλείεται η εν προκειμένω προσκομισθείσα γνωμάτευση να μπορεί να θεωρηθεί νέο πραγματικό περιστατικό που παρέχει στο κράτος μέλος συνήθους διαμονής το δικαίωμα να λάβει μέτρα κατ' εφαρμογήν του άρθρου 8, παράγραφος 2, της οδηγίας 91/439 κατά του κατόχου αδειάς οδηγήσεως που εκδόθηκε από άλλο κράτος μέλος. Η εν λόγω γνωμάτευση παρέχει βεβαίως στοιχεία

σχετικά με παλαιά πραγματικά περιστατικά, αλλά περιέχει μια πρόγνωση σχετικά με την ικανότητα προς οδήγηση του F. Scheffler, η οποία έγινε μετά από την ημερομηνία εκδόσεως της πολωνικής αδείας οδήγησης και στηρίζεται σε εξέταση που πραγματοποιήθηκε μετά από την εν λόγω ημερομηνία.

- 45 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Verwaltungsgericht Meiningen αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Επιτρέπεται σε κράτος μέλος, σύμφωνα με το άρθρο 1, παράγραφος 2, και το άρθρο 8, παράγραφοι 2 και 4, της οδηγίας 91/439/ΕΟΚ, να ασκεί τη δυνατότητα που του παρέχει το άρθρο 8, παράγραφος 2, της ίδιας οδηγίας –ήτοι, να εφαρμόζει στον κάτοχο αδείας οδήγησης που έχει εκδοθεί από άλλο κράτος μέλος τις εθνικές του διατάξεις όσον αφορά τον περιορισμό, την αναστολή, την αφαίρεση ή την ακύρωση του δικαιώματος οδήγησης– λόγω γνωματεύσεως για την ικανότητα προς οδήγηση, η οποία υποβλήθηκε από τον κάτοχο αδείας οδήγησης που έχει εκδοθεί από άλλο κράτος μέλος, αν η γνωμάτευση εκδόθηκε μεν μετά την ημερομηνία της εκδόσεως της αδείας οδήγησης και, επιπλέον, βασίζεται σε έλεγχο του ενδιαφερομένου που πραγματοποιήθηκε μετά την έκδοση του διπλώματος οδήγησης, αναφέρεται όμως σε προγενέστερα της εκδόσεως του διπλώματος οδήγησης περιστατικά;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

- 46 Κατά το άρθρο 104, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας, όταν η απάντηση σε ερώτημα που υποβάλλεται με αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως μπορεί να συναχθεί σαφώς από τη νομολογία, το Δικαστήριο, αφού ακούσει τον γενικό εισαγγελέα, μπορεί οποτεδήποτε να αποφανθεί με αιτιολογημένη διάταξη παραπέμπουσα στη σχετική νομολογία.

47 Στην υπό κρίση υπόθεση πρέπει να γίνει εφαρμογή της ρυθμίσεως αυτής.

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

- 48 Πρέπει να υπομνηστεί, πρώτον, ότι το Δικαστήριο έχει ήδη εξετάσει τις ρυθμίσεις της FeV σε συνδυασμό με τα άρθρα 1, παράγραφος 2, και 8, παράγραφος 2, της οδηγίας 91/439 στο πλαίσιο των διατάξεων Halbritter, προπαρατεθείσα, και της 28ης Σεπτεμβρίου 2006, C-340/05, Kremer, αλλά και στο πλαίσιο των αποφάσεων Wiedemann και Funk, προπαρατεθείσα, Zerche κ.λπ., προπαρατεθείσα, της 20ής Νοεμβρίου 2008, C-1/07, Weber (Συλλογή 2008, σ. I-8571), της 19ης Φεβρουαρίου 2009, C-321/07, Schwarz (Συλλογή 2009, σ. I-1113), ή ακόμη στο πλαίσιο της διατάξεως της 9ης Ιουλίου 2009, C-445/08, Wierer.
- 49 Δεύτερον, από την πρώτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 91/439 προκύπτει ότι η γενική αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισεως των αδειών οδηγήσεως που χορηγούνται από τα κράτη μέλη, την οποία θέτει το άρθρο 1, παράγραφος 2, της οδηγίας 91/439, καθιερώθηκε ιδίως για να διευκολύνει την κυκλοφορία των προσώπων που εγκαθίστανται σε κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο στο οποίο εξετάστηκαν για την άδεια οδηγήσεως (βλ., απόφαση Schwarz, προπαρατεθείσα, σκέψη 74 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 50 Κατά πάγια νομολογία, το εν λόγω άρθρο 1, παράγραφος 2, προβλέπει την αμοιβαία αναγνώριση, χωρίς καμιά διατύπωση, των αδειών οδηγήσεως που εκδίδουν τα κράτη μέλη. Η διάταξη αυτή επιβάλλει στα κράτη μέλη σαφή και συγκεκριμένη υποχρέωση, η οποία δεν καταλείπει κανένα περιθώριο εκτιμήσεως όσον αφορά τα μέτρα που πρέπει να θεσπίσουν προκειμένου να συμμορφωθούν προς αυτήν (απόφαση Schwarz, προπαρατεθείσα, σκέψη 75 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 51 Το Δικαστήριο συνήγαγε εξ αυτού ότι στο κράτος μέλος εκδόσεως της αδείας εναπόκειται να διαπιστώσει αν πληρούνται οι ελάχιστες προϋποθέσεις που επιβάλλει το δίκαιο της Ενώσεως, ιδίως οι σχετικές με τη διαμονή και την ικανότητα οδηγήσεως, και, ως εκ τούτου, αν η χορήγηση –ενδεχομένως, νέας– αδείας οδηγήσεως είναι δικαιολογημένη (προπαρατεθείσες αποφάσεις Wiedemann και Funk, σκέψη 52, καθώς και Zerche κ.λπ., σκέψη 49).
- 52 Συνεπώς, εφόσον οι αρχές κράτους μέλους έχουν χορηγήσει άδεια οδηγήσεως, σύμφωνα με το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 91/439, τα λοιπά κράτη μέλη δεν δικαιούνται να εξετάσουν αν πληρούνται οι προϋποθέσεις χορηγήσεως που προβλέπει η οδηγία αυτή. Συγκεκριμένα, η κατοχή αδείας οδηγήσεως που έχει χορηγηθεί από άλλο κράτος μέλος πρέπει να θεωρείται ως απόδειξη ότι ο κάτοχος της αδείας αυτής πληρούσε, κατά τον χρόνο εκδόσεως, τις προϋποθέσεις αυτές (προπαρατεθείσες αποφάσεις Wiedemann και Funk, σκέψη 53, καθώς και Zerche κ.λπ., σκέψη 50), περιλαμβανομένης της ικανότητας οδηγήσεως.
- 53 Το υποβληθέν από το αιτούν δικαστήριο ερώτημα πρέπει να εξεταστεί λαμβανομένων υπόψη των παρατηρήσεων αυτών.
- 54 Με το ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να διευκρινιστεί αν οι συνδυασμένες διατάξεις των άρθρων 1, παράγραφος 2, και 8, παράγραφοι 2 και 4, της οδηγίας 91/439 απαγορεύουν σε κράτος μέλος, κατά την άσκηση της δυνατότητας που του παρέχει το άρθρο 8, παράγραφος 2, της οδηγίας 91/439, να εφαρμόζει στον κάτοχο αδείας οδηγήσεως που εκδόθηκε από άλλο κράτος μέλος τις εθνικές του διατάξεις σχετικά με τον περιορισμό, την αναστολή, την αφαίρεση ή την ακύρωση του δικαιώματος οδηγήσεως, να αρνείται να αναγνωρίσει, στο έδαφός του, το δικαίωμα οδηγήσεως που απορρέει από έγκυρη άδεια οδηγήσεως εκδοθείσα από άλλο κράτος μέλος, λόγω γνωματεύσεως σχετικά με την ικανότητα προς οδήγηση που παρουσιάζει ο κάτοχος της εν λόγω αδείας οδηγήσεως, οσάκις η γνωμάτευση αυτή, αν και καταρτίστηκε μετά την ημερομηνία εκδόσεως της εν λόγω αδείας και βάσει εξετάσεως του ενδιαφερομένου που πραγματοποιήθηκε μετά από την ημερομηνία αυτή, αναφέρεται ουσιαστικά σε περιστάσεις που συνέβησαν πριν από την εν λόγω ημερομηνία.

Παρατηρήσεις που κατατέθηκαν στο Δικαστήριο

- 55 Ο F. Scheffler υποστηρίζει ότι γνωμάτευση σχετικά με την ικανότητα προς οδήγηση δεν μπορεί να αποτελεί, κατ' αρχήν, συμπεριφορά μεταγενέστερη της εκδόσεως της αδειας οδήγησης από άλλο κράτος μέλος δυναμένη να δικαιολογήσει την εφαρμογή των εθνικών διατάξεων που αφορούν τον περιορισμό, την αναστολή, την αφαίρεση ή την ακύρωση του δικαιώματος οδήγησης, κατά την έννοια της νομολογίας του Δικαστηρίου. Μόνον παράβαση των κανόνων οδικής κυκλοφορίας, επελθούσα μετά από την έκδοση αυτή, μπορεί να αποτελεί τοιαύτη συμπεριφορά.
- 56 Αντιθέτως, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διατείνεται ότι ως γεγονός ή συμπεριφορά μεταγενέστερη της εκδόσεως της αδειας οδήγησης δεν πρέπει κατ' ανάγκη να νοούνται η παράβαση των κανόνων οδικής κυκλοφορίας. Επισημαίνει ότι δεν αποκλείεται γνωμάτευση σχετική με την ικανότητα προς οδήγηση να δικαιολογεί την εκ μέρους κράτους μέλους απαγόρευση χρησιμοποίησεως, επί του εδάφους του, αδειας οδήγησης που εξέδωσε άλλο κράτος μέλος, υπό την προϋπόθεση πάντως ότι η γνωμάτευση αυτή, καταρτισθείσα μετά την έκδοση της αδειας από άλλο κράτος μέλος, αφορά τουλάχιστον εν μέρει συμπεριφορά του οδηγού μεταγενέστερη της εν λόγω εκδόσεως και ότι διαπιστώνει επικινδυνότητα αποτελούσα ένδειξη περί της ανικανότητας του ενδιαφερομένου να οδηγεί δημοσίως.

Απάντηση του Δικαστηρίου

- 57 Επισημαίνεται, πρώτον, ότι το προδικαστικό ερώτημα δεν αφορά την εγκυρότητα, με κριτήριο το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 91/439, της αδειας οδήγησης που χορηγήθηκε στον προσφεύγοντα της κύριας δίκης στις 15 Οκτωβρίου 2004. Πράγματι, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι το Verwaltungsgericht Meiningen κρίνει ότι η άδεια οδήγησης εκδόθηκε στην Πολωνία τηρουμένων των

προϋποθέσεων που προβλέπει η οδηγία 91/439 και ότι, με το ερώτημά του, ερωτά μόνον αν κράτος μέλος μπορεί να εφαρμόσει στον κάτοχο αδείας οδηγήσεως εκδοθείσας από άλλο κράτος μέλος τις εθνικές του διατάξεις σχετικά με τον περιορισμό, την αναστολή, την αφαίρεση ή την ακύρωση του δικαιώματος οδηγήσεως λόγω γνωμάτευσεως σχετικά με την ικανότητα προς οδήγηση, αν η εν λόγω γνωμάτευση καταρτίστηκε μετά την ημερομηνία εκδόσεως της εν λόγω αδείας, αλλά αφορά πραγματικά περιστατικά που επήλθαν αποκλειστικώς πριν από την ημερομηνία αυτή.

- 58 Δεύτερον, πρέπει να παρατηρηθεί ότι το Δικαστήριο κατ' επανάληψη, με τη νομολογία του που αφορά την οδηγία 91/439, αποφάνθηκε επί των εννόμων συνεπειών της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισεως των αδειών οδηγήσεως που εκδίδουν τα κράτη μέλη και διευκρίνισε έτσι, βάσει διαφόρων πραγματικών περιστατικών, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του κράτους μέλους εκδόσεως και του κράτους μέλους υποδοχής, σε σχέση με τους ελέγχους της ικανότητας προς οδήγηση και του τόπου κατοικίας του κατόχου της αδείας.
- 59 Ειδικότερα, από την αναφερθείσα στη σκέψη [48] της παρούσας διατάξεως νομολογία προκύπτει ότι τα άρθρα 1, παράγραφος 2, 7, παράγραφος 1, και 8, παράγραφοι 2 και 4, της οδηγίας 91/439 έχουν την έννοια ότι δεν απαγορεύουν σε όλες τις περιπτώσεις σε κράτος μέλος να αρνηθεί να αναγνωρίσει στο έδαφός του το δικαίωμα οδηγήσεως που απορρέει από άδεια οδηγήσεως εκδοθείσα από άλλο κράτος μέλος (διάταξη Wierer, προπαρατεθείσα, σκέψη 50).
- 60 Συγκεκριμένα, για λόγους ασφάλειας κατά την οδική κυκλοφορία –όπως προκύπτει από την τελευταία αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 91/439–, το άρθρο της 8, παράγραφοι 2 και 4, παρέχει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα, υπό ορισμένες περιστάσεις, να εφαρμόζουν τις εθνικές τους διατάξεις περί περιορισμού, αναστολής, αφαιρέσεως και ακυρώσεως της αδείας οδηγήσεως σε κάθε κάτοχο αδείας με συνήθη διαμονή στο έδαφός τους (απόφαση Zerche κ.λπ., προπαρατεθείσα, σκέψη 55).

- 61 Πάντως, το Δικαστήριο κατ' επανάληψη υπενθύμισε ότι η δυνατότητα αυτή, όπως προκύπτει από το άρθρο 8, παράγραφος 2, της οδηγίας 91/439, μπορεί να ασκηθεί μόνο λόγω συμπεριφοράς του ενδιαφερομένου μεταγενέστερη της εκδοθείσας από άλλο κράτος μέλος αδείας οδηγήσεως (βλ. προπαρατεθείσες διατάξεις Halbritter, σκέψη 38, και Kremer, σκέψη 35· βλ., επίσης, προπαρατεθείσες αποφάσεις Zerche κ.λπ., σκέψη 56, καθώς και Weber, σκέψη 34) και όχι λόγω περιστάσεων προγενέστερων της εκδόσεως της εν λόγω αδείας.
- 62 Ως προς την παράγραφο 4, πρώτο εδάφιο, του εν λόγω άρθρου 8, η οποία παρέχει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να αρνούνται την αναγνώριση της ισχύος αδείας οδηγήσεως χορηγηθείσας σε άλλο κράτος μέλος σε άτομο στο οποίο έχει επιβληθεί, στο πρώτο κράτος μέλος, μέτρο περιορισμού, αναστολής, αφαιρέσεως ή ακυρώσεως της αδείας οδηγήσεως, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι η διάταξη αυτή συνιστά παρέκκλιση από τη γενική αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισεως των αδειών οδηγήσεως και, ως εκ τούτου, πρέπει να ερμηνεύεται συσταλτικώς (βλ., υπό την έννοια αυτή, προπαρατεθείσα απόφαση Schwarz, σκέψη 84 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 63 Πράγματι, οι εξαιρέσεις από την υποχρέωση αναγνώρισεως χωρίς διατυπώσεις των αδειών οδηγήσεως που εξέδωσαν τα κράτη μέλη, που συμβιβάζουν την αρχή αυτή με την αρχή της οδικής ασφάλειας, δεν μπορούν να κατανοούνται ευρέως χωρίς να στερούν οιασδήποτε ουσίας την αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισεως των αδειών οδηγήσεως που εκδόθηκαν από τα κράτη μέλη σύμφωνα με την οδηγία 91/439 (βλ., υπό την έννοια αυτή, προπαρατεθείσα διάταξη Wierer, σκέψη 52).
- 64 Οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες μπορεί να ασκείται η δυνατότητα των κρατών μελών, δυνάμει του άρθρου 8, παράγραφος 2, της οδηγίας 91/439, να αρνούνται στον κάτοχο αδείας εκδοθείσας από άλλο κράτος μέλος, αλλά ο οποίος έχει μεταφέρει τη συνήθη διαμονή του στο έδαφός τους, το δικαίωμα χρησιμοποίησεως επί του εν λόγω εδάφους της αδείας αυτής έχουν ξεταστεί από το Δικαστήριο κυρίως στο πλαίσιο των προπαρατεθεισών διατάξεων Halbritter και Kremer.

- 65 Η υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προπαρατεθείσα διάταξη Halbritter αφορούσε πρόσωπο το οποίο, αφού του επιβλήθηκε στη Γερμανία μέτρο αφαιρέσεως της αδειας οδηγήσεως συνοδευόμενο από περίοδο απαγορεύσεως να λάβει νέα άδεια, έλαβε ακολούθως άδεια οδηγήσεως στην Αυστρία, ενώ η εν λόγω περίοδος απαγορεύσεως είχε παρέλθει. Οι γερμανικές αρχές είχαν απορρίψει την αίτηση μεταγραφής της αυστριακής αδειας σε γερμανική άδεια, η οποία είχε ερμηνευθεί ως αποσκοπούσα στην απόκτηση του δικαιώματος χρησιμοποίησης της αυστριακής αδειας του οδηγήσεως επί του γερμανικού εδάφους. Αυτές έκριναν ότι η αυστριακή άδεια δεν μπορούσε να αναγνωρισθεί επί του εδάφους της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας εφόσον στον D. Halbritter είχε επιβληθεί, στο εν λόγω κράτος μέλος, μέτρο αφαιρέσεως της αδειας του οδηγήσεως και οι αμφιβολίες ως προς την ικανότητά του προς οδήγηση, που υπήρχαν από τη λήψη του εν λόγω μέτρου αφαιρέσεως, μπορούσαν να αρθούν μόνο με θετική γνωμάτευση ιατρού ψυχολόγου, καταρτισθείσα σύμφωνα με τους εφαρμοστέους στη Γερμανία κανόνες. Η γνωμάτευση, η οποία καταρτίστηκε στην Αυστρία πριν από την έκδοση της αυστριακής αδειας, δεν θεωρήθηκε ισοδύναμη με γνωμάτευση σύμφωνη προς τους εθνικούς κανόνες.
- 66 Με τη σκέψη 37 της εν λόγω διατάξεως, το Δικαστήριο έκρινε ότι, αν ο κάτοχος έγκυρης αδειας οδηγήσεως που εκδόθηκε από κράτος μέλος μετά τη λήξη της περιόδου απαγορεύσεως λήψεως νέας αδειας, η οποία είχε επιβληθεί στον ενδιαφερόμενο εντός άλλου κράτους μέλους, διαμένει στο τελευταίο αυτό κράτος μέλος, αυτό δεν μπορεί να απαιτήσει νέο έλεγχο της ικανότητας προς οδήγηση του ενδιαφερομένου, ακόμη και αν αυτή η εξέταση επιβάλλεται από την εθνική του νομοθεσία λόγω περιστάσεων που είχαν ως αποτέλεσμα την αφαίρεση προηγούμενης αδειας, εφόσον οι περιστάσεις αυτές ανάγονται σε χρόνο προγενέστερο της εκδόσεως της νέας αδειας.
- 67 Με τη σκέψη 38 της προπαρατεθείσας διατάξεως Halbritter, το Δικαστήριο έκρινε ότι η δυνατότητα της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας να εφαρμόσει, δυνάμει του άρθρου 8, παράγραφος 2, της οδηγίας 91/439, στον κάτοχο της αδειας που εκδόθηκε από άλλο κράτος μέλος, εν προκειμένω τη Δημοκρατία της Αυστρίας, και ο οποίος έχει πλέον τη συνήθη διαμονή του στη Γερμανία, τις εθνικές τις διατάξεις σχετικά με τον περιορισμό, την αναστολή, την αφαίρεση ή την ακύρωση του δικαιώματος οδηγήσεως μπορούσε να ασκηθεί μόνο λόγω συμπεριφοράς του ενδιαφερομένου προγενέστερης της εκδόσεως της αδειας οδηγήσεως από άλλο

κράτος μέλος. Εν προκειμένω, πάντως, το αιτούν δικαστήριο είχε επισημάνει ότι κανένα στοιχείο δεν δικαιολογούσε αμφισβήτηση της ικανότητας προς οδήγηση του D. Halbritter βάσει περιστάσεων μεταγενέστερων της χορηγήσεως της αυστριακής αδείας του οδηγήσεως.

⁶⁸ Όσον αφορά την υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προπαρατεθείσα διάταξη Kremer, αυτή αφορούσε Γερμανό υπήκοο, διαμένοντα στη Γερμανία, από τον οποίο είχε αφαιρεθεί η γερμανική άδεια οδηγήσεως λόγω επαναλαμβανομένων παραβάσεων του κώδικα οδικής κυκλοφορίας. Ο S. Kremer είχε λάβει νέα άδεια οδηγήσεως στο Βέλγιο, δεδομένου ότι δεν ίσχυε σε βάρος του οιαδήποτε απαγόρευση για το δικαίωμα οδηγήσεως. Κατόπιν, ο S. Kremer είχε καταδικαστεί στη Γερμανία λόγω οδηγήσεως άνευ αδείας και του είχε αφαιρεθεί η βελγική του άδεια οδηγήσεως, διότι οι γερμανικές αρχές έκριναν ότι δεν είχε πλέον το δικαίωμα να οδηγεί επί του γερμανικού εδάφους από της αφαιρέσεως της γερμανικής του αδείας οδηγήσεως και αυτές αρνούνταν να αναγνωρίσουν την ισχύ της αδείας που εκδόθηκε μεταγενεστέρως στο Βέλγιο, ενόσω ο S. Kremer δεν πληρούσε τις προϋποθέσεις της γερμανικής νομοθεσίας για τη λήψη νέας αδείας λόγω της αφαιρέσεως προηγούμενης αδείας.

⁶⁹ Στην υπόθεση Kremer, το Δικαστήριο ερωτήθηκε αν τα άρθρα 1, παράγραφος 2, και 8, παράγραφοι 2 και 4, της οδηγίας 91/439 απαγορεύουν σε κράτος μέλος να αρνείται να αναγνωρίσει, επί του εδάφους του, το δικαίωμα οδηγήσεως που απορρέει από άδεια εκδοθείσα από άλλο κράτος μέλος και, συνεπώς, την εγκυρότητα της εν λόγω αδείας, ενόσω ο κάτοχος της αδείας αυτής, επί του οποίου επεβλήθη, στο έδαφος του πρώτου κράτους μέλους, μέτρο αφαιρέσεως της προηγούμενης εκδοθείσας αδείας, μη συνοδευόμενο από μέτρο προσωρινής απαγορεύσεως χορηγήσεως νέας αδείας, δεν πληροί τις απαιτούμενες από τη νομοθεσία του εν λόγω κράτους προϋποθέσεις για τη χορήγηση νέας αδείας λόγω της αφαιρέσεως προηγούμενης αδείας, συμπεριλαμβανομένης της εξετάσεως της ικανότητας προς οδήγηση για να πιστοποιηθεί ότι οι λόγοι που δικαιολόγησαν την αφαίρεση δεν συντρέχουν πλέον.

- 70 Κατά τον ίδιο τρόπο όπως και στην προπαρατεθείσα διάταξη Halbritter, το Δικαστήριο έκρινε ότι κράτος μέλος δεν μπορεί να απαιτεί από τον κάτοχο έγκυρης αδειάς εκδοθείσας από άλλο κράτος μέλος να πληροί τις προϋποθέσεις που επιβάλλει το δικό του εθνικό δίκαιο για την έκδοση νέας αδειάς οδήγησης λόγω της αφαιρέσεως προηγούμενης αδειάς. Ειδικότερα, οι αρχές του κράτους μέλους υποδοχής δεν μπορούν να εξαρτούν την αναγνώριση του δικαιώματος οδήγησης, που απορρέει από άδεια οδήγησης εκδοθείσα από άλλο κράτος μέλος, από την απαίτηση νέας εξέτασης της ικανότητας προς οδήγηση του κατόχου της, ακόμη και αν αυτή η εξέταση απαιτείται από την εθνική νομοθεσία υπό περιστάσεις ταυτόσημες με εκείνες που οδήγησαν στην αφαίρεση προηγούμενης αδειάς, εφόσον οι περιστάσεις αυτές είναι προγενέστερες της εκδόσεως της νέας αδειάς (διάταξη Kremer, προπαρατεθείσα, σκέψεις 32 και 33).
- 71 Πρέπει να τονιστεί ότι, με τη σκέψη 36 της προπαρατεθείσας διατάξεως Kremer, το Δικαστήριο έκρινε ότι το αιτούν δικαστήριο δεν είχε επισημάνει κανένα στοιχείο δυνάμενο να θέσει υπό αμφισβήτηση την ικανότητα προς οδήγηση του S. Kremer βάσει περιστάσεων που ήσαν μεταγενέστερες της χορήγησης της έγκυρης αδειάς οδήγησης στο Βέλγιο. Πράγματι, οι μόνες παραβάσεις που προσήφθησαν στον ενδιαφερόμενο, διαπραχθείσες μετά από τη χορήγηση της αδειάς αυτής, συνίσταντο στο ότι κυκλοφόρησε επί του γερμανικού εδάφους χωρίς να είναι κάτοχος έγκυρης αδειάς οδήγησης, δεδομένου ότι η εκδοθείσα στο Βέλγιο άδεια δεν αναγνωριζόταν ως τοιαύτη, επειδή δεν είχαν τηρηθεί οι προϋποθέσεις που θέτει η γερμανική νομοθεσία για τη χορήγηση νέας αδειάς λόγω της αφαιρέσεως προηγούμενης αδειάς.
- 72 Από τη νομολογία αυτή προκύπτει ότι η άσκηση της δυνατότητας που παρέχει το άρθρο 8, παράγραφος 2, της οδηγίας 91/439 στο κράτος μέλος συνήθους διαμονής του κατόχου αδειάς οδήγησης εκδοθείσας από άλλο κράτος μέλος να εφαρμόζει στον κάτοχο της αδειάς αυτής τις εθνικές του διατάξεις σχετικά με τον περιορισμό, την αναστολή, την αφαίρεση ή την ακύρωση του δικαιώματος οδήγησης προϋποθέτει τη συνδρομή στοιχείων που να καθιστούν δυνατή την αμφισβήτηση της ικανότητας οδήγησης του κατόχου της αδειάς αυτής βάσει περιστάσεων οι οποίες πρέπει να έχουν σχέση με συμπεριφορά του ενδιαφερομένου η οποία να είναι μεταγενέστερη της λήψεως της αδειάς του οδήγησης από άλλο κράτος μέλος και να θέτουν υπό αμφισβήτηση την ικανότητά του προς οδήγηση οχήματος.

- 73 Κατόπιν των προεκτεθέντων, στην υπόθεση της κύριας δίκης, προκειμένου να καθοριστεί αν γνωμάτευση όπως εκείνη που καταρτίστηκε την 1η Νοεμβρίου 2004 μπορεί να επιτρέψει στις αρχές του κράτους μέλους υποδοχής να αρνηθούν, δυνάμει του άρθρου 8, παράγραφος 2, της οδηγίας 91/439, στον κάτοχο αδείας οδήγησης εκδοθείσας από άλλο κράτος μέλος το δικαίωμα χρησιμοποίησης της αδείας αυτής επί του εδάφους του πρώτου κράτους μέλους, το αιτούν δικαστήριο πρέπει να εξετάσει αν η γνωμάτευση αυτή μπορεί να αποτελεί στοιχείο δυνάμενο να θέσει υπό αμφισβήτηση την ικανότητα προς οδήγηση του F. Scheffler βάσει περιστάσεων μεταγενέστερων της αποκτήσεως της εν λόγω αδείας οδήγησης.
- 74 Εν προκειμένω, όπως παρατήρησαν ο F. Scheffler και η Επιτροπή, δεν υπάρχει κανένα στοιχείο που να επιτρέπει να τεθεί υπό αμφισβήτηση η ικανότητα προς οδήγηση του F. Scheffler βάσει περιστάσεων που ανέκυψαν μετά τη λήψη της πολωνικής αδείας του οδήγησης. Συγκεκριμένα, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι η εκτίμηση της ικανότητας οδήγησης, που έγινε μετά την ημερομηνία εκδόσεως της εν λόγω αδείας οδήγησης, αναφέρεται αποκλειστικώς σε πραγματικά περιστατικά προγενέστερα της ημερομηνίας αυτής. Το αιτούν δικαστήριο αναφέρει ειδικότερα ότι καμία παράβαση των κανόνων οδικής κυκλοφορίας δεν μπορεί να προσαφθεί στον F. Scheffler μετά από την έκδοση της εν λόγω αδείας.
- 75 Πρέπει να τονιστεί ότι η προϋπόθεση συμπεριφοράς του κατόχου αδείας οδήγησης που εκδόθηκε από άλλο κράτος μέλος μεταγενέστερης της εκδόσεως της εν λόγω αδείας και δυναμένης να δικαιολογήσει την εφαρμογή των εθνικών διατάξεων του κράτους μέλους υποδοχής σχετικά με τον περιορισμό, την αναστολή, την αφαίρεση ή την ακύρωση του δικαιώματος οδήγησης δεν πρέπει κατ' ανάγκη να νοείται ως αναφερομένη μόνο σε παράβαση των κανόνων οδικής κυκλοφορίας. Πάντως, εξακολουθεί να ισχύει ότι αυτή η προϋπόθεση απαιτεί τη διαπίστωση, σε δεδομένο χρόνο, συμπεριφοράς του κατόχου της αδείας αυτής, μεταγενέστερης της εκδόσεως της αδείας αυτής, δικαιολογώντας την αμφισβήτηση της ικανότητάς του προς οδήγηση οχήματος, ή του συμπεράσματος ότι δεν έχει την ικανότητα προς οδήγηση.
- 76 Σε κάθε περίπτωση, στο αιτούν δικαστήριο, που είναι το μόνο που γνωρίζει πλήρως όλα τα στοιχεία της διαφοράς της οποίας έχει επιληφθεί, απόκειται να εξετάσει αν

γνωμάτευση σχετικά με την ικανότητα προς οδήγηση, όπως η επίδικη στο πλαίσιο της κύριας δίκης, πληροί τις προϋποθέσεις που αναφέρθηκαν στις σκέψεις 72, 73 και 75 της παρούσας διατάξεως και σχετίζεται, έστω εν μέρει, με συμπεριφορά του ενδιαφερομένου διαπιστωθείσα μετά την έκδοση της πολωνικής αδειας οδήγησης. Αν αυτό δεν συμβαίνει, το κράτος μέλος συνήθους διαμονής δεν μπορεί να αρνηθεί, λόγω αυτής της γνωματεύσεως, να αναγνωρίσει επί του εδάφους του, δυνάμει του άρθρου 8, παράγραφος 2, της οδηγίας 91/439, το δικαίωμα οδήγησης που απορρέει από έγκυρη άδεια οδήγησης εκδοθείσα από άλλο κράτος μέλος.

- 77 Υπό τις συνθήκες αυτές, στο υποβληθέν ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι τα άρθρα 1, παράγραφος 2, και 8, παράγραφοι 2 και 4, της οδηγίας 91/439 έχουν την έννοια ότι απαγορεύουν σε κράτος μέλος, κατά την άσκηση της δυνατότητας που του παρέχει το εν λόγω άρθρο 8, παράγραφος 2, να εφαρμόζει στον κάτοχο αδειας οδήγησης που εξέδωσε άλλο κράτος μέλος τις εθνικές του διατάξεις σχετικά με τον περιορισμό, την αναστολή, την αφαίρεση ή την ακύρωση του δικαιώματος οδήγησης, να αρνείται να αναγνωρίσει, επί του εδάφους του, το δικαίωμα οδήγησης που απορρέει από έγκυρη άδεια οδήγησης εκδοθείσα από άλλο κράτος μέλος, λόγω γνωματεύσεως σχετικά με την ικανότητα προς οδήγηση που υπέβαλε ο κάτοχος της εν λόγω αδειας οδήγησης, αν η γνωμάτευση αυτή, καίτοι μεταγενέστερη της ημερομηνίας εκδόσεως της εν λόγω αδειας και καταρτισθείσα κατόπιν εξετάσεως του ενδιαφερομένου μεταγενέστερης της ημερομηνίας αυτής, δεν αφορά, έστω και εν μέρει, συμπεριφορά του ενδιαφερομένου μεταγενέστερη της εκδόσεως της εν λόγω αδειας οδήγησης αλλ' αφορά αποκλειστικώς περιστάσεις προγενέστερες της ως άνω ημερομηνίας.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 78 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (έκτο τμήμα) αποφαινεται:

Τα άρθρα 1, παράγραφος 2, και 8, παράγραφοι 2 και 4, της οδηγίας 91/439/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 29ης Ιουλίου 1991, για την άδεια οδήγησης, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2006/103/ΕΚ του Συμβουλίου, της 20ής Νοεμβρίου 2006, έχουν την έννοια ότι απαγορεύουν σε κράτος μέλος, κατά την άσκηση της δυνατότητας που του παρέχει το εν λόγω άρθρο 8, παράγραφος 2, να εφαρμόζει στον κάτοχο αδειάς οδήγησης που εξέδωσε άλλο κράτος μέλος τις εθνικές του διατάξεις σχετικά με τον περιορισμό, την αναστολή, την αφαίρεση ή την ακύρωση του δικαιώματος οδήγησης, να αρνείται να αναγνωρίσει, επί του εδάφους του, το δικαίωμα οδήγησης που απορρέει από έγκυρη άδεια οδήγησης εκδοθείσα από άλλο κράτος μέλος, λόγω γνωματεύσεως σχετικά με την ικανότητα προς οδήγηση που υπέβαλε ο κάτοχος της εν λόγω αδειάς οδήγησης, αν η γνωμάτευση αυτή, καίτοι μεταγενέστερη της ημερομηνίας εκδόσεως της εν λόγω αδειάς και καταρτισθείσα κατόπιν εξετάσεως του ενδιαφερομένου μεταγενέστερης της ημερομηνίας αυτής, δεν αφορά, έστω και εν μέρει, συμπεριφορά του ενδιαφερομένου μεταγενέστερη της εκδόσεως της εν λόγω αδειάς οδήγησης αλλ' αφορά αποκλειστικώς περιστάσεις προγενέστερες της ως άνω ημερομηνίας.

(υπογραφές)